

Bibliothèque numérique

medic@

**Galien. Galeni omnia quae extant
opera / vol. de présentation de
l'édition**

Venise : Junte, 1565.

(c) Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris)
Adresse permanente : <http://www.bium.univ-paris5.fr/hist/med/medica/cote?00042x00>

GALENI

OMNIA QVAE EXTANT

OPERA

In latinum sermonem conuersa.

IVNTARVM QVARTA EDITIO.

*Pro qua illustranda quid actum sit, tum
ex praefatione, tum ex librorum
Indice deprehendes.*

VENETIIS M D LXV.

T H O M A S I V N T A

M E D I C I N Æ S T V D I O S I S .

*Q*uam duram, & arduam provinciam susceperimus, Medicina Studiosi, dum vobis bonorum librorum copiam suppeditare contendimus, eos non ignorare certo scio, quibus huius temporis status, & conditio expenditur. vetus tamen institutum nostrum tuemur; neque nos quicquam detertere potest, quin ad bonarum artium, & literarum studia iuvanda acriori semper studio laboremus. hoc autem quam religiosè hæcenus præstiterimus, cum id iam latè pateat, non est locus, ut modò fusiùs demonstremus: de Galeni tantum libris pauca libet præfari. Huius gravissimi scriptoris opera, quæ depravata, & sparsim, antea vagabantur, parens noster LUCAS ANTONIVS primus omnium & collegit, & redegit in ordinem; innumerisq; erroribus expurgata, & multis, quæ nondum in Latium venerant, latinitate donatis aucta, summo doctorum virorum, & Europa totius plausu typis evulgavit. Patre autem vita functo, nos patris exemplo ad Galeni ornatos libros ita sumus animati, ut, secundo, & tertio eandem provinciam aggressi fuerimus; ac dum, quæ vetustate erant deperdita, undiq; recuperare, accitis doctissimis viris latinitate donare, & veteres conversiones ad Græcos codices expolire sumptu maximo cõtendimus: Galeni opera ad minime contemnendam elegantiam peruenire; nostramq; industriam hac in re apud exterarum etiã gentes fuisse probatam, complurium sanè hominum, eorumq; optimis artibus & doctrina præstantiù, testimonio sensimus. Ceterum nunquam suus est humane diligentia terminus. Videre quotidie est omnibus artibus, quas ad summum excellentiæ apicem peruenisse credideris, ut tamen ingenij, aliquid splendoris, & ornamenti accedere. quod sanè & in hac nostra arte plurimum usu venit. Nam etsi secunda, & mox etiã tertia, è nostra officina Galeni operum diuulgatio ipsi prodire auspicijs, ut nihil maius expectari posse videretur: est tamen in his ipsis animaduersus locus illustrandi rursum multa, & ad maiorem melioremq; frugem promouendi. quæ res ita nos excitauit, ut, quando labores nostros sapientibus viris adeo gratos esse intelligimus, acriori denuò solitudine, maioribus repetitis impensis & laboribus, idem opus & magnum, & arduum tractandum susceperimus; quod nunc, DEO fauente, in publicum proponimus. Quid autem hæc QVARTA NOSTRA EDITIO superioribus præstet, apertum cuiq; ex earum collatione esse potest. Sanè in hoc potissimum enixè elaborauimus: ut propemodum vniuersæ translationes emendarentur. Nam, quum in superioribus, non solum nostris, sed etiam aliorum editionibus multa adhuc, græcorum fortasse codicum vitio, obscura, vel etiam mutila relictæ esse intelgeremus, hæc omni studio operam dedimus, ut meliora omnia legerentur. Adhibitis enim, viris non literarum modò græcarum, ac latinarum, sed etiam rei Medicæ, ac Philosophiæ doctissimis, omnia ferè ad examen reuocari, & accuratius castigari curauimus. Præstiterè in hoc fidem suam, & diligentiam VICTOR TRINCAVELIVS, IVL. MARTIANVS ROTA, IVNIVS PAVLVS CRASSVS, IVLIVS ALEXANDRINVS, VIDVS VIDIVS, AVGVSTINVS GADALDINVS, ALEXANDER IVSTINIANVS, & IACOBVS ANTONIVS MARISCOTTVS, qui & huic quoq; editioni, adhibita summa diligentia, præfuit. Ab his tum sua, id est ab ipsis translata, tum aliena ferè omnia recognita sunt, & ad incudem reuocata. multã verò operam, & magnum studium in hanc rem contulit Gadaldinus, quo veluti duce hæc suscepta est, & obita provincia. In hoc autem maximo labore diuina liberalitas ita nobis affulsit, ut vetustissimorum Græcorum codicum ex nobilioribus maximeq; probatis bibliothecis tam opportunè nobis

nobis locuples copia facta sit, ut inde plurima, & per quæ obscura loca illustrari potuerint. quæ res quæ diligenter sit effecta, tum noua ab eodem Gadaldino adiuncta margini adnotationes, tum multa in ipso contextu passim interposita declarant. In emendandis igitur translationibus in primis hæc præstitimus. Sed nonnullos quoque libros de integro ex græcis latinos factos dedimus. sunt autem liber de CONSVETVDINE, et liber de COMATE, et PRONOSTICA de decubitu ex mathematica scientia: quæ illi duo olim de græcis obscurius conuersi fuissent: hæc verò, quæ antea corruptissima & græce, & latine legerentur. His omnibus, ut more nostro Galeni opera cum aliqua accessione hoc etiam tempore emitteremus, nuper addita est SYNOPSIS librorum de Pulsibus, cuius quandoque Galenus meminit, liber de DIAETA Hippocratis in Morbis acutis, itemque libellus de PLANTIS, et oculis medicinis ex Arabico in Latinum translatus, qui & ipse Galeno ascribitur. Sed quid plura? omnis nostra cogitatio in eo maxime versatur, ut vobis, medicina studiosi, omni tempore gratificemur. experimur certe, ac tetamus omnia. Nostis quæ sæpe Galenus Hippocratis verba, & sententias citet, plerumque interpretetur, nonnunquam etiam corrigat: nostis etiam quantopere medendi artem inuict Hippocratica Galenicis coniungi. Ecce (quod nusquam hactenus factum video) singulis Galeni locis suum Hippocratis locum indicatum, ac veluti digito demonstratum habetis. Quo fiet, ut in studendo, & Galeni sententia assequenda, initiatis medicina, & nondum in Hippocratis lectione versatis minor deinceps impedeat labor. pro qua quidem re, maxime FRANCISCO ANGELO COCCIO habende sunt gratiæ, qui huius utilis laboris auctor, cum in secunda, tertia, quarta, sexta Classe, & libris Extra Ordinem, loca Hippocratis indicauit, tum præterea egregiam in libris Aphorismorum operam nauauit. hic enim non loca solum à Galeno citata, sed & alia plura collegit, quibus Hippocrates eandem sententiam repetit, ipsæ etiam locis passim adnotatis, quibus Galenus propositum Aphorismum, vel interpretatur, vel citat. Quod reliquum in Galeni operibus fuit, ut studiosis satisfaceret nostram hanc editionem quotidie efflagitantibus, quum ipse Coccius in summa temporis angustia tantis laboribus esset impar, commissum est cura, et diligentia THEODOSII THALASSINI, & IOHANNIS COSTAE, qui munus suum, ille quidem in Isagogicis, prima, & quinta classe: hic verò in septima classe, quanta fieri potuit diligentia, et fide præstiterunt. Hæc quum ita se habeant, iam perspicuum est, hæc Quarta nostra editio Galeni opera superioribus omnibus castigatiora, & illustriora prædire. Sane ordinem Librorum, quæ in editionibus nostris semper seruauimus, et si doctis quibusdam non satis arridere audimus: non tamen duximus immutandum. Nam quicquid alij sentiant, nos in tot libris, diuersis temporibus, diuerso proposito, et sine conscriptis certum, et perpetuum seruari ordinem non posse intelligimus: quando aliqui, si eorum hypothesein spectes, tribus nonnunquam in locis constitui posse non iniuria videatur. Quid obsecro, incommodi studiosis, quid detrimenti affert, hic an illic liber unus aut alter collocetur, dummodo eius libri copia non desit? res quidem certe hæc multis doctissimis viris tam parui momenti est visa, ut nos ad maiorem curam traducere non debuerit. quinetiam audio inter doctos sedari hanc de ordine controuersiam non posse: quum alij nostrum, id est à IOANNE BAPTISTA MONTANO constitutum ordinem magis præbent: alij alium, atque alium commendent, et rursus aliquibus nullus hactenus assignatus ordo ullo pacto queat satisfacere. At vos interea, studiosi, accipite alacri letoque animo Galeni opera, quæ tantis laboribus, et impedimentis nostris elegantissima, et exornatissima vobis præstamus. De nobis autem illud vere, ac libere possumus polliceri, eosdem scilicet qui antea fuimus, hoc est præptos, paratosque ad studia vestra inuadenda, in posterum etiam futuros: si modo hanc nostram diligentiam in Galeni operibus diuulgandis gratam vobis fuisse intellexerimus. Deus. O. M. conatus vestros bene fortunet. VENETIIS Mense Iunio M. D. LXV.

IOANNES BAPTISTA MONTANVS
PHYSICVS VERONENSIS
LVCAE ANTONIO IVNTAE S.

Lacet mirum in modum splendissime Luca Antoni consilium tuum, quod occēpisti, omnia Galeni opera rursus excudendi, verum que illis ordinem statuendi, non antea ab aliquo multorum seculorum homine traditum, qui integræ arti docendæ, vel ediscendæ facillimus, seruandæ que memoriæ commodissimus iudicetur. Præterquam enim quod id ab eruditissimo quoque summe desiderari, flagitari que video, obstruetur interim os deprauatæ medicorum turbe, qui calumniandi Galenum non aliunde magis occasionem captant, quam quod in differendo vastus, immensus, confusus que videatur, nullam que artem ab eo recte doceri posse, in quo nullus ordo doctrinæ appareat. Instituto enim ordine, quæ deliberas, constabit ilico ne aliud quidem Auicennam ipsum, reliquos que Arabas omnes concepisse: poterunt que contumaces, contentiosi que illi homines tandem resipiscere, recognoscereque omnium theorematum ordinem, quocumque in medica facultate considerantur, à Galeno, tanquam à fonte, emanare. Quod tu tamen à me postea requiris, eum tibi ordinem institui, id ego haud ita facile præstare possum: multa enim sunt, quæ me ab huiusmodi prouincia deterrent: nam tantus librorum numerus, tam que varia materia est, ut singuli recenseri, atque in certas classes vix redigi queant: præsertim cum eorum non nulli sint penè (ut ita loquar) *arbitrarij*, qui, cum ad medicinam parum, aut nihil attineant, sed ad dialecticam potius, aut philosophiam, vel similem quampiam scientiam, certam in hac facultate sedem nullibi admittent: sunt, & alij, in quibus ex tota arte quidpiam in vnum veluti compendium colligitur, ut nulli parti recte accommodari possint, qui totius imaginem referunt. Quod si me statim illi ordini addixerim, quem ipse Galenus, vel in fine artis paruæ, vel in libello ad id priuatim dicato conscripsit, adhuc longe magis implicabor, cuius implicationis ratio à me inferius declarabitur. Neque ad tot difficultates parum momenti asserunt peruer si horum temporum mores: ubi enim maiores nostrialiquid quotidie excogitabant, in mediumque afferbant, quod artem augeret, ornaret, explicaret, nunc scriptores isti, qui passim, & ubique scaturiunt, nihil aliud edunt, quam meras cum viuentium, tum mortuorum calumnias, tanto detrahendi ardore, ut facile deprehendantur, ob id tantum scribendi studio detineri, quo gloriam sibi ex alieno comparent opprobrio. Audis Luca Antoni, quæ me rationes hæcenus suspenderit, accipitem que reddiderint. Videris tu tamen totam in me spem huius noui ordinis collocasse, quærisque magnam hanc prouinciam tuam mea solum cunctatione remorari, te à plurimis eruditis viris iamdudum frustratum esse, qui se id munus præstituros polliciti, ad hunc usque diem distulerunt: cogis ergo me in hoc certamen descendere, et obrectatorum iudicio subijci. Parum profecto grati animi erga virum de me optime meritum fuerim, nimis que in re magna audenda meticulosus, si quæ causa detineri possum, quin amico tam anxie petenti satisfaciam, & publicæ utilitati propterea desim, quia difficile sit adesse: conabor igitur reddere, si non quæ, vel tu exposcis, vel ego desiderauerim, saltem quæcunque potero, ut simul & ingrati, & timidi nomen effugiam. Quod si contigerit, ut à dictis meis sumpta occasione eruditus aliquis, vel contradicendi studio, vel veritatis amore accensus, alium ipse meliorem ordinem tradat, erit is mihi saltem laboris mei fructus non iniucundus, ubi cognouero me autore studia inquirendi excitata, verumque tandem ordinem disputando cōpertum esse. Quoniam igitur in re non omnibus exposita, & quæ in se multas habet difficultates, iudiciorum diuersitatem non defuturam intelligo, ac propterea plurimos contra me exorituros, qui seriem aliter disponendam opinentur, placuit prius, quam librorum ordinem in censum certasque classes redigerem, ex ipsiusmet Galeni medullis, placitisque priuatis viam, rationemque explicare, qua is ordo à me institutus niteretur. Hinc igitur sumpto initio dicimus, Artem, vel nouam constitui, vel constitutam doceri: constituitur resolutione, quæ fit à notione finis: constituta docetur, vel componendo, quæ per resolutionem inuenta sunt, vel propòsita definitione per multiplicem eius sectionem progrediendo. Docet quidem, & qui constituit: cur enim non doceat, qui, quomodo ars inueniatur, ostendit: altior tamen est ille doctrinæ modus, qui quæ à felici aliquo ingenio, & ab ineunti ætate in disciplinis exercitato legitime intelligatur: propterea omnes antiqui philosophi, ac medici, Aristotelesque præcipue, qui præceteris in docendo, ordinem maxime affectasse videtur, ab eo docendi genere abstinere. Galenus autem, cum ad suam usque ætatem medicinæ artem incertam, male que sibi constantem conspiceretur, facturum se operepretium iudicauit, si à notione finis singula quæque usque ad elementa resoluendo, artis inuentionem certissime demonstraret: atque ita totam quidem artem in libro de constitutione medicinæ breuissime inuentam tradidit: eius vero partes, tum quæ ad seruandam sanitatē, tum quæ ad morbos tollendos attinent, in libris *med. v. v. v. v. v.* & in Therapeutica methodo explicuit. Neque tamen à me intelligi velim Platonem, Aristotelem, & reliquos antiquos in aliquo problemate declarando resolutorium ordinem minime recepisse: tantum affir-

mo

mo neminem eorum totam quāpiam disciplinam docendam proposuisse, ut à notione finis per resolutionem procederent, immo contra à principiis exordiendo, ad vltima, quæ primo conceperant, doctrinæ terminum statuunt: qui quidem ordo quantū dignitate à resolutorio derelinquitur, tanto docendi copia, & facilitate reliquis præstat: quemadmodum diffinitiuus ijs, quæ discuntur, tenaci memoria firmandis omnium commodissimus est. Cum vero Galenus totam artem alibi diffinitiuo ordine, alibi resolutorio tradiderit, sit quæ in vtroque loco speculatio potius sſagogica, quam exactæ disciplinæ, videbatur tanto medico dignum, ut alicubi hanc ipsam artem integram, membratim quæ distinctam, ac demonstratam nobis relinqueret: quod cum nullibi seorsum fecerit (omnes enim libros suos, sicut ipse testatur, vel amicorum, vel sui ipsius memoriæ exercitationisq; gratia conscripsit, nihil vltra in singulis quærens, nisi ut causæ satisfaceret, quæ ad scribendum compellebatur) decreuit, quod priuatim in aliquo non tradiderat, id ex omnibus simul conficere: ac propterea de ordine librorum suorum compendiolum edidit, & in fine parvæ artis ostendit, quæ serie eisdem libros legi oporteret: vbi manifestissime apparet compositiuum ordinem cogitasse, tanquā ad exquisitam disciplinam tradendam omnium commodissimum. Atq; hac ego occasione Auicennam commotum crediderim, virum inter Arabas omnes acerrimi ingenij, ut omnia Galeni in medica arte monumenta sparsim in varijs libris disseminata, in vnum veluti corpus redigeret, eodem quæ compositiuo ordine opus illud suum canonum appellatum, quinq; magnis libris distinctum compilaret: cui si vltimam manum imposuisset (neq; enim imposuit morte præuentus) foeliciorq; lingua pro rei dignitate elocutus esset, haberemus fortasse, quem non Galeni tantum interpretem, sed exornatorem quoq; vocitaremus. Verum, dum ille multa hinc inde dispersa in certas, propriasq; sedes colligit, & seriatim disponit, ordini tantum intētus, diligentiori rerum consideratione tantisper omitta, donec iam disposita recenseret, non potuit quædam etiam simul parum idonea non congerere, & ordinem in non nullis confundere: cui propterea non debemus, sicuti passim fieri video, tanta iracundia succensere: quin potius, vbi peccauerit, benigne emendandus est, in reliquis summa laude celebrandus: nam ei proculdubio in hac facultate plus vita debet, quam alij nemini, qui post Galenum profecerit. Vtrum vero & ipse Auicenna compositiuum ordinem, illum inquam, qui à resolutorio profiscitur, exquisitè seruauerit, an inceperit quidem, in non paucis vero declinauerit, non est hic discutiendi locus. Illius potius ratio reddenda est, quod à multis animaduertendum auguror, cur ego eundem omnino ordinem non seruauerim, quem Galenus ipse tradiderit: absurdum enim videtur aliter alicuius libros disponere, quàm ipse disponendos statuerit: nouerint igitur, quibus id cure est, me istud quoque quam maxime quæsiuisse, totis quæ viribus enixum esse, ut minime à Galeni ordine discederem, illudq; fidelissime effectum, vbi cumq; apte fieri potuit: verum multis in locis ambiguitas non leuis suboriebatur, cum Galenus sibi ipsi dissidere videretur, aliter alibi nō nullos libros disponenti, ut facile patet ijs, qui libellum de ordine librorum suorum perlegerint, & quod in calce parvæ artis adijcitur, præterea talis non nunquam occurrit ordo, qui videatur Galenico ordini, & consilio cōtradicare: ut quandoq; suspicari coactus fuerim, vel illos codices perquam mendosos haberi, vel Galeno tanquā catalogum describenti magis cordi fuisse librorum suorum numerum recensere, & veluti in actus referre, q̃ via, rationeq; tam sibi recte intellecta seriem contexere, quæ libros suos legi oporteret: est etiam vitio, negligentia quæ temporum liber ille adeo mutilatus, ut nec, si maxime velis, Galeni ordinem assequi possis. His ego rationibus persuasus ceteris consilijs illud præstare iudicaui, si me ad Galeni ipsius methodum tanquā certiolem, stabiliorem quæ verterem, quam præcipue in libro de constitutione artis ostendit, in cuius fundamentis nixus tutissime ædificarem: & ad eam regulam singula quæque metirer, ita rem à principio auspiciatus. Qui medicinæ artem via, & ratione sint inuenturi, id primo profecto intelligent, ut consilio suo corpus humanum quam maxime sanum conseruent: vbi vero sanitas euentu aliquo, vel adhuc in recessu sit, vel iam exacte recesserit, eodem consilio prouideat, ut, & quod futurum incommodum est, omni id conatu arceat: factum vero, amoliat, & corrigat: constat autem nihil horum consulto fieri posse, nisi noscamus, & quibus rebus sanitas, dum integra est, conseruari debeat: & dum abiit, abiuerit, ue, reuocetur, aut reparetur: at fieri omnino nequit, ut res, quæ id facere possint, vel inueniamus, vel inuentas congrue metiamur, nisi corporis humani naturam exactissime cognouerimus: tunc autem exactissime cognoscemus, cum, ex quibus, & quo nam pacto conficitur, quot, quales ue habeat partes, facultates, functiones quæ distincte, didicerimus. Porro, cum sciamus corpus humanum à qualitatibus primis alterari, generari, & corrumpi, idem quoque scimus ex primis elementis omnium generabilium substantiarum communibus confectum esse. Ergo artem medicinæ componendo ab his primis, sicut & prima sunt, auspicari oportet. Primo igitur propositus nobis liber est De elementis: quæ vbi per qualitatū alterationem commista fuerint, statim inde pro certis alterationum gradibus certæ emergunt temperaturæ: congrue igitur subsequentes libri De temperaturis. Quoniam vero peractis hominum temperamentis proximis sunt humores (illa enim confestim, vel sanguinis, vel alterius bilis, vel pituitæ dominium, vel equalitas omnium subsequitur) proinde commode libros substituimus, qui de humoribus potissime pertractant: nullos autem tales ex ijs, quæ Galeni extant, deprehendimus præter commentarios in Hippocratem De natura humana, & libellum qui inscribitur De melancholia, quibus enim in libro De natura humana videatur propositum de elementis agere, nihil tamē ibi magis, q̃ humores,

confi-

considerantur, quos Hippocratis corporis humani proxima elementa esse voluit. Cum vero in hoc libro tres parui libelli etiam ante Galeni ætatem complicari, conscribi q; consueverint, primus De natura humana : secundus sine titulo quidem, sed qui ad therapeuticen attineat : tertius De victu sanorum : sin' que ij libelli subiecto longe dissimiles, quos neque autor, vt Galenus ipse testatur, neque posteriorum iudicium, sed auaritia coniunxit, alioqui longo interuallo separandos: Ego malui rei naturam, quam peruersam consuetudinem, imitari, ne a me propositus ordo confundetur. Primum igitur librum De natura humana in hac sede statuendum iudicauimus: reliquos duos suo quemque loco inferius disponemus. Commistis elementis, peractis temperaturis, & humorum equalitate, vel excessu, statim emergunt temperamentorum gradus, structurę modus, bona, vel mala habitudo: substituantur igitur libelli, De optima corporis structura, De bona habitudine: & ita didicerimus, ex quibus primo, & quo nam pacto corpus humanum constatum sit, quod primo nobis fuerat propositum. Qui vero idem corpus partes habet, quot, quales ue sint ille, perquiri oportet. At quedam earum similes sunt, vt ossa, nerui, venę: quedam instrumentales, vt pes, manus, caput: instrumentales autē, cum ex similaribus consistant cognosci nequeunt, nisi similes præcognoscantur: ergo similiarum partium consideratio (nam & minus composita sunt) seriatim substituetur. Primus itaque liber erit De ossibus ad introducendos, secundus De neruorum sectione, tertius De venarum, arteriarum q; dissectione: cui materia propinquitate subnectetur quæstio contra Erasistratum, An sanguis in arterijs contineatur: deinde a similiaribus ad dissimilaria quoque accedendo proxime sequetur liber De aggressibus anatomicis: cui suggeretur De vteri sectione libellus, & alius De instrumento odoratus. Omnium itaq; membrorum substantia, & situ consideratis superest, vt vsus quoque declaretur: deinde singulorum actiones, quę ad illum vsum diriguntur: quibus facultates necessario copulantur. Ergo tria hæc ita disponentur, vt primo De vsu partium, secundo De facultatibus animę, tertio De functionibus pertractetur: atque ita libri seriatim procedent, De vsu partium libri xvij, De vsu respirationis: cui continuitate materię subnectetur, De causis respirationis, De vsu pulsuum, De substantia facultatum animę, De Dogmatibus Hippocratis, & Platonis, De facultatibus naturalibus, De motibus musculorum, De motu thoracis, & pulmonis: quibus vltimo addetur, Quod animi mores corporis structuram sequantur. Quamuis autem speculatio De semine, & De foetuum formatione, tãquã de simplicibus, præcedere debuisset, nihilo minus videtur hic ordo docendi commodior, si cognita prius membrorum natura, quę ad generandum, excernendum quę semen sunt necessaria, & quę foetum suscipere, formare quę possint, dein de ad seminis, foetuum quę tractatum progredieremur: substituentur igitur libri De semine, De foetuum formatione, An omnes animalis partes fiant simul, An animal sit in vtero. Caterum corporis humani natura exquisitè cognita, reliquum nobis est, qui medicinę artem constituimus, viam, rationem quę indagare, qua idem in sanitatem seruemus: at hoc ipsum integre expletur in sex libris, qui, De tuenda sanitas inscribuntur. Quia tamen ibi corpora alterari docentur obvarias aeris qualitates, cibum & potum, somnum & vigilias, inanitionem & repletionem, motum & quietem, & ob animi affectus: atq; de motu quidem & quiete, somno & vigilia, inanitione & repletionem in eodem libro satis copiose explicetur: de aere autem, cibo & potu, & animi affectibus exēpli potius gratia, quàm ex proposito agatur: ideo ne ad conseruandę sanitatis artem, materię, qua id efficitur, rudes accedamus, in hoc quoque genere ita aciem instruximus, vt præcederet liber Hippo. De locis, aere, & aqua, quem Galenus De habitationibus, aquis, temporibus, & regionibus inscribi maluit: speraui quę hæcenus me tibi super eo diuina Galeni commentaria traditurum, sed ab amico id pollicente frustratus sum: deinde reliqui De alimentis, De cibis boni, & mali succi, Commentaria in librum Polybi de victu sanorum, De pituita, De attenuatē victu, De exercitio paruę pile, De vitijs animi, & eorum remedijs, De consuetudine liber ambiguus. Quibus tanquàm sacris initiati tandem ad diuinam illam tuendę sanitatis Methodum accedemus: cui subnectemus quæstionem, Ars tuendę sanitatis ad medicum ne attineat, an ad gymnasticum: quibus omnibus recte perspectis compotes erimus non tuendę tantum sanitatis, sed etiã præseruandę, si quãdo forte labi incipiat. Postremum erat, vt formulam inueniremus, qua sanitatem iam deperditam reuocare possemus. Est autem deperdita sanitas cum corporis functiones vitio aliquo intrinseco impediuntur: is affectus ægritudo appellatur: functionis læsio, symptoma vel accidens. Vtrunque quàm fieri potest exactissime, est pernosendum, si modo rectam medicationem intendimus: pernoscemus, si causas eorum omnes didicerimus. Cum vero cognitio nostra a sensibus oriatur, non possumus nisi signis quibusdam apparentibus ad illas causas penetrare: signa autem cum indicare rem possint, vel præteritam, vel præsentem, vel futuram: quę præsentem, & futuram indicant, medici maxime inquirunt, illa quę diagnostica, hæc prognostica gręce appellant. At quam plurimis antiquorum ægritudines penè innumerabiles visę sunt, & propterea memoratu difficillimę, Galenus rei substantiam subtilissime diuidendo, numerum non omnium tantum ægritudinum, sed symptomatum quoque sub certam methodum, & rationis regulam duxit, vel mediocri ingenium discurrendo facile intelligeret, neque plura esse posse, neque pauciora: hic igitur Sex illos diuinos libros, tanq; antesignanos, seriatim ponēdos censui, quorum primi de differentijs, & causis morborum agunt, postremi symptomatum simili modo differentias, & causas ostendunt: quibus. n. in curationibus per signa ad ægritudinum notitiam perducamur, & hoc itinere signa morbis præcedant, ordo tamen doctrinę postulat,

nã postulat, vt prius morborum numerum, substantiamq; noscamus: deinde ad signa differentias eorum, motiones que declarantia progrediamur. Subneſcentur deinde libri De differentijs febrũ, De inſquali temperatura, De tabe, De comate, De tremore, conuulſione, ſaltu, & rigore, De diſſicultate anhelitus, De plenitudine, De tumoribus præter naturam, De temporibus, quæ in morbo ſunt, De totius morbi temporibus, De typo, Aduerſus eos, qui de typo ſcripſerunt, vel de periodis, De cauſis procatacricis, De cauſis coniunctis, ſi haberi poteſt, hæcenus enim deſideratur. His ego Commentaria in primum, tertium, & ſextum librum epidemiarum ſubneſcenda iudicauim, maxima enim eius commentationis pars diſmiſſa curatione circa egritudinum, ſymptomatumq; hiſtorias, & cauſas occupatur. Sequitur ex ordine paulo ante propoſito conſideratio de ſignis, quorum inueniendorũ methodus pulcherrima traditur in ſex libris De locis affectis: iure igitur proxime ſubneſcentur: deinde ſeriatim quæcunque ad ſigna, tam diagnoftica, quàm prognoftica attinere videntur: vtraque enim in ſingulis voluminibus ita permiſta ſunt, vt haud facile ſeparari queant: ſequuntur igitur primo liber De pulſibus ad introducendos: deinde libri, De pulſuum differentijs, De dignotione, De cauſis, De prænotione: ſingulæ que harum ſpeculationum quatuor priuatis libris explicantur, vnde ſedecim omnes efficiuntur: deinde liber De vrinis, qui licet Galeni non ſit, haud impotente tamen ſub hoc ordine ſtatuitur: poſtea libri De criſi: quibus materiæ congruitate, alijs De diebus criticis ſupponuntur: tum Commentaria in libros Hippocratis De prædictione, & Alia in libros eiufdem De prænotione: vltimo libelli duo, alter De præuiſione, quæ fit in ſomnis, alter De prænotione inſcriptus. Super eſt poſtrema, quæ in arte medica pars maxima habetur, facultas, inquam, curandarum egritudinum. Vtitur hæc tribus potiſſimum instrumentis, Dieta, Pharmacia, Chirurgia. Modi omnes, quibus recte ijs tribus vtamur instrumentis, in Therapeuticis libris doctiſſime, diſſuſiſſime que explicantur. Trium igitur instrumentorum notitia nobis prius comparanda eſt, antequam ad vtendi modum accedamus. Ac De diætã quidem (dico quo ad eius materiã) copioſiſſime diſputatum eſt in his omnibus libris, qui ad tuendam ſanitatẽ attinent: vſus vero eiufdem morbis accommodatus in Therapeuticis explicabitur. Spectant etiam ad Therapeuticos libros Commentaria in Hippocratis de diætã in morbis acutis, cum ibi vtendi methodus, & curationes tradantur. Circa pharmaciã occurrunt primo libri xj aurei De ſimplici medicina: quorum quinque priores non nulli hinc ſeparandos putarunt, & libris de Temperaturis proxime ſubneſcendos: ego tamen nolui corpus ita ab ipſo autore compositum membratim diſſerpere, cum præfertim, quæ ibi conſiderantur, huic loco non temere accommodari poſſint. His rite ſupponetur libellus De facultate purgantium medicinarum. Poſtea reliqua volumina, in quibus composita ex ſimplicibus medicamenta explicantur, ſeriatim ſubſtituentur, De theriaca ad Piſonem, De theriaca ad Pamphilianum, De antidotis: quibus ſatius eſt duos magnos libros ſubneſcere, alterum De compositione medicinarum ſecundum loca, alterum De compositione medicinarum ſecundum genera: licet enim in vtroque multa tradantur, quæ ad Therapeuticam ſpectare videantur, potiſſima tamen eorum pars in recensendis, æſtimandis que compositis medicamentis occupatur. Circa chirurgiam nihil extat aliud præter libellum De hirudinibus, reuulſione, & cucurbitulis, & tres De venæ ſectione libri, primus contra Eraſiſtratum, ſecundus contra Eraſiſtrateos Romæ degentes, tertius qui inſcribitur Methodus De venæ ſectione, qui poſſet etiam inter therapeuticsos numerari: nam, quæ in chirurgia ad curandã artem, & therapeuticam methodum attinent, inferius locabuntur. His omnibus recte cognitis vnum iam ad integram totius artis peritiã ſupererat: vbi enim corporis humani naturam exacte nouerimus, quibus que rebus ſeruatur, aut læditur, cur que, & quot modis in contrariã ſanitati diſpoſitionem labatur, quibusq; notis ſingula quæq; nocumenta, non præſentia tantũ, ſed futura quoq; deprehenduntur, quæ deniq; qualia que ſint instrumenta, quibus ſanitatẽ, vel ſeruare, vel reparare poſſimus, proſecto id vnum reliquum erit, vt viam, rationem que inueniamus, qua paratis instrumentis, vbi opus fuerit, prudentiſſime, & commodiſſime vtamur: eam autem Galenus in quatuordecim libris Methodi therapeutice, non tantum copioſiſſime explicuit, ſed etiam primus excogitauit: vt prorsus ſit admirandum eundem hominem ſimul, & artem inueniſſe, & abſolutiſſimam reliquiſſe. Methodum hanc magnam parua ſequetur ad Glauconem inſcripta, in qua per compendia traduntur, quæcunque in maiori ſunt demonſtrata: poſtea libellus inſcriptus Quos, & quando purgare oporteat, deinde Cõmentaria in libros Hippocr. de ratione victus in morbis acutis, quibus ſubneſcemus duos De remedijs facile parandis tractatus: quorum alter ſine inſcriptione, & principio, cum ad Galeni doctrinam, phraſim que loquendi proxime accedat, pro legitimo recipi poteſt: alter, qui ad Solonem inſcribitur, ne iudice ſpurius eſt: cum in eo tamen quàm plurima lectione digna obſeruentur, non reiſciendum putauim: his ſubiungitur Conſilium pro puero epileptico, & alius libellus De incantatione, & amuletis. Sunt alijs duo libri apud Græcos, qui Galeno adſcribuntur, alter De oculis, alter De renum affectibus: in quorum vtroq; non ea tantum, quæ ad curationem attinent, ſed etiã quæcunque conſiderari in ſua cuiuſque materia ſolent, diſſuſe explicantur: horum ego neutrum Galeni eſſe puro: &, quãuis librum De curatione oculorum à ſe ſcriptum quartodecimo therapeutice methodi Galenus affirmet, non is tamẽ ordo doctrine, aut ea dicendi phraſis in hoc ipſo, qui extat, agnoſcitur, vt propterea ſit ne Galeni, aliqua mihi ſuſpicio ſuboriatur: vtroſq; tñ reliquis proxime poſitis ſubneſcẽdos iudicauim, cum inde nihilo peior doctrina futura ſit. His ſubiungi poteſt tertius

liber

liber De natura humana, cuius supra mentionem fecimus. Superfunt tres alij tractatus therapeutici ad chirurgicam partem attinentes, quorum Vnus *κατ' ἰντροπὴν* inscriptus pro introducendis est, vt Galenus affirmat, Secundus de fracturis, Tertius de articulis: omnes cum copiosissimi vtilissimiq; Galeni commentationibus. Atq; hic iam librorum omnium Galeni, qui hoc quo in medica arte extant, præter Isagogicos finis statuendus esset, nisi Aphorismi superessent: qui cum non nullis placere videam, vt potius inter Isagogicos connumerentur, q̃ illi rudia tironum ingenia suis breuissime collectis sententijs præparare, & tanq̃ dedolare possint: ego contra opinor Tironum animos, tam cōcis, tam alte petitis, tanq; intellectu difficilibus monumentis, vel frustrari, vel desperare, vel confundi. Frustrantur, qui profatorum causas ignorantes, dictata, tanq; pice, ediscunt: desperant, qui in causis indagandis, ob tironium deficiunt: confunduntur, qui pertinaciter scrutantur, quod ob ruditatē assequi nequeunt: vix enim aliquem inueniri posse arbitror, tam diuini ingenij, tam que alte indolis adolescentem, qui adhuc in primo medicæ artis limine constitutus assequatur ea, quæ in intimis penetrabilibus longa demonstratione conclusa sunt. Licet que Galenus in commento causas earum sententiarum plerunq; assignet, id tamen concise admodum facit, semper que ad alios libros lectorem mittit, vbi priuatim res, de qua ambigitur, demonstratur: vt necesse sit eos libros prælegisse, qui Hippocratis, Galeni que mentem recte assequi voluerit. At, qui prius præmissis ordine libros Galeni perlegerit, omnia deinceps in Aphorismis tradita facile intelliget, & intellecta facillime ediscet, summa que voluptate, quæ alibi immenso labore didicerit, vno intuitu memoria recolet, & tanq; abeuntia reuocabit. Ergo aphorismi potius acie, tanquam triarij milites locabuntur. Quibus vltimo loco addetur disputatio contra Lycum, Quod nihil delinquitur ab Hippocrate in Aphorismo, cuius initium, Qui crescunt. Sunt vero, & alij quidam libri partim ex Arabia, partim ex Græcia delati non Spuriij tantum, sed etiam magna ex parte superuacui: quoniam in eis vel nihil tractatur, quod ad artem medicam spectet: vel, si tractatur, totum illud à legitimis libris decerptum est, vt ibi frustra repetatur, quod alibi copiose explicatum meminimus: ne tamen & illos (varij enim gustus hominum sunt) omisos aliqui conquerantur, voluimus eos omnes separatim in vnum corpus colligere, vt scirent, qui id curæ haberent, & facile inuenire, quod quærent, & inuentum simul cognoscere non esse inter Galeni monumenta connumerandum. Eo igitur ordine, qui inde haberi potest, ita statuuntur, De historia philosophorum, Mathematica, De partibus artis medicinæ, De dynamidijs (credo *ὅτι τῶν δυναμίδων* inscribi oportere) De spermate liber vnus, De natura, & ordine cuiusque corporis, Anatomia parua, De compagine membrorum, De voce, & anhelitu, De iuuamentis membrorum, De motibus liquidis, De dissolutione continua, De bonitate aquæ, De vinis, De simplicibus medicinis ad Paternianum, De viribus centauræ, De catharticijs, De mulierum morbis, Liber secretorum, De experimentis, Curatio melancholicæ Aetij ex Rufo, De curatione Ictericæ, De curatione lapidis. Neque hic ego necessarium puto rationem reddendam esse, cur statim in principio totius operis Isagogicos libros extra ordinem Methodi collocauerim, haud enim ab re fit, vt in magna arte præcedant quædam, veluti præludia, & vt Greci loquuntur, progymnasmata, in quibus primo Tirones exerceantur, ne, si ad altiora documenta omnino rudes accesserint, ingenij calor elidatur, ac, tanquam nimio alimento, suffocentur. Eos tamen Isagogicos tantum libros reliquis omnibus præposuimus, qui ad totam artem introducunt: sicut, qui soli parti attinent, primos in ea parte statuimus: veluti in anatomicis libellis, de ossibus, de nervis, arteriarum que sectione prima sede locauimus: in materia de pulsibus introductorium prætulimus, cuius commentationes in tertio de causis pulsuum explicantur. Cum enim introductorij libri (vt Galenus affirmat) adolescentibus propterea scribantur, vt dimissa altiori speculatione tantisper empirice exerceantur, donec exercitatis dubitationes suboriantur, atque inde ad causas indagandas excitentur, præstabat, opinor, medicis futuris Isagogica, quæ ad totam artem spectant, proponenda, qualis maxime Ars parua est: vbi vero iam ad partes artis difficiliore accessissent, in ijs quoque partibus Isagogica præferre, in quibus simili modo exerceri possint: docetq; id maxime Galenus in Anatomicis, vbi prius adolescentes in ossium sectione exercendos admonet, deinde ad secretiora eius partis penetralia proficisci. Illud quoque aduertendum, me inter Isagogica quædam connumerasse, quæ nihil quidem ad artem spectant, sunt tamen scitu non inutilia: cum alioqui commodiorem locum non haberem, vbi illa inculcarem, quæ nullo pacto præteriri debebant. Sunt præterea, quæ Galeni quidem non esse scimus, sicut liber est, qui Introductio ad medicinam inscribitur: ea tamen rei commoditate persuasi, minime reiicienda iudicauimus. Ante igitur libros omnes seriatim locatos Introductorij hoc modo extra aciem disponentur, Oratio suasoria ab bonas artes, quæ non ad Galenum nostrum Niconis architecti, sed ad aliū Menodoti filium refertur: Quod idem sit optimus medicus, & philosophus, De sophismatibus in dictione contingentibus, Quod qualitates sint incorporate, De libris proprijs, De ordine librorum suorum, De sectis, De optima secta, De optima doctrina, Subfiguratio empirica, De constitutione artis medendi, Medicæ diffinitiones, Introductorius medicorum, Quomodo morbum simulantem sint deprehendendi, Ars parua. Atque ita, quæcunque nostra ætate Galeni, vel legitima, vel attributa reperiuntur, hoc ordine legenda arbitramur.

Sequitur altera Montani Epistola ad Lectorem, quæ fuerat in secunda editione impressa.

IOANNES BAPTISTA MONTANVS
PHYSICVS VERONENSIS
LECTORI S.

VM Varij sunt in discēdo modi, ad quos magis aut minus pro Varijs ingenijs, humanum genus inclinat, quod etiā sicut reliqua penē omnia arcana naturæ, in suis metaphysicorum libris optime deprehendit Aristoteles, duos tamen præcipuos in cōi vsu versari observauimus: Alter, qui ex præceptis plurimarum sententiarum collectione progressus longo vsu, et exercitatione imaginem quandam scientiæ parit: Alter sublimius se attollēs, nihil nō ex proprijs principijs certa via, ac ratione, vel intelligit, vel admittit, uterq; ad vitæ commodum necessarius. Primus humilis quidē, sed non aliter addiscit, quibus Musæ parum arriperint: Secundus celestis ille in splēdidissimis lucis penetralibus abditus, & reconditus, animus ingenij reſeruat: unde illustres, sacriq; efficiantur heroes, nulli subinde mortalitati obnoxij. Quos ambos in medica arte Galeni, tāta prudentia excogitauerunt, tātaq; erga humanū genus charitate tradiderūt Iuntæ fratres, ut dubiū reliquerint, Galeno ne magis auctori artis, an ipsi debere profiteamur. Nam præterquā quod Galenus tot libros tā late, ac diffusē scripserit, ut vix integra ætas sufficiat ad legendū, nullo ē ordine eosdem congesti: sine quo non scientiæ tantū, & artes, sed nec natura quidem constare pōt, ut in libris de cælo, et mūdo vere prodidit Aristoteles. Quæ omnia ita esse, veluti dico, recte animaduertētes plurimi illustres tam Græci, q̃ Arabes, nihil ex doctrina Galeni immutātes (q̃ certe immutari non pōt) compendij librorum faciētes, reiectis, q̃ supernacua videbantur, atq; ordinē docendi adhibentes ex alienis proprios cōfecerunt: inter quos insigniores sunt apud æreos quidē Orbasius, apud Arabas vero Auicēna. At nuperrime Thomas Iunta simul cū fratre apud latinos nostros nouū iter ingressus, seruata propria Galeni eloquētia, proprio stilo, ac diuini sermonis idea, ne uerbo quidē immutato, nisi quod mēdosum videbatur, certo tantū ordine singulos libros disposuit, ordine, inquit, qui ab ipsa artis natura originē ducit. Siquis, n. medicam artē nondum existentē, vel inuenire, vel tradere velit, alium ordinē ne imaginari quidē posset, qui utrunq; perficeret: nam, qui illā librorum seriē recte resoluerit, artē inueniet: qui cōposuerit, docebit, & tradet: ordine igitur cōpositio Iuntæ librorum Galeni dispoſuerit, quoniā ars non inueniēda erat, sed docēda. Quantū vero ad cōpendium attinet (aliquis, n. obijceret ordinē quidem adiectum, nō tamen breuitatem) dicimus eū, qui certa via, ac ratione ad finē scientiæ, vel artis accedit, sibi satis cōpendium facere: scit, n. ratione, ac Methodo directus in tota aliqua seriē librorum, quantūuis prolixa, ac morosa, dummodo certo, & naturali cōſtet ordine, unde sibi sit incipiendū, quæ in progressu omittenda, aut perlegendā: idē ē distinguit, quæ in illis libris ad doctrinā attineant, quæ ad ornatum, quæ ad falsas aliquas opiniones refellēdas: atq; ita nihil esse pōt in optimo docēdi ordine prolixum: nā, qui eum ordinē recte intelligit, cum methodū habeat, cōpendium necessario habet: quid, n. tandem aliud methodus est, q̃ breuissima ad discendū via? Atq; ita, quo ad ordinē, et cōpendium in Galeno à Iuntis nostris, ubi doctū, studiosūq; ingenij nati sit fuerint, exquisitissime satisfactum arbitror. Sed, quoniā rara sunt hmōi ingenia, ideo alio quoq; itinere & procedendū erat, ut Galeni doctrina breuis, cōpendiosaq; redderetur, nō quidē ex ordine, aut methodo, sed ex præceptis, sūariq; collectione, ne rudioris, obtusiorisq; ingenij hoīes ab hac arte prorsus phiberētur, immo utrunq; et ipsi inter doctos haberi possent. Ergo Iuntæ optimi summo studio effecerūt, ut nihil in Galeno sit, quantūuis minimi sensus, quā ilico ex copiosissimo indice facillime inueniatur: ut, qui præceptorū, sententiāq; colligēdā studio detinētur, sine aliquo ferē labore, aut industria notis suis exactissime satisfaciāt. Nō, n. index ille lucidissimus ab hoīe, ut cūq; cōtingat, mercede cōducit, ut ferē fieri cōſuevit cōſectus est, sed ab illustri, et eruditissimo medico Antonio Musa Brasauolo Ferrariēsi, qui sibi ipsi primū, et ad vsū propriū, tā insignē nauauit laborē: postea, ut audio, amicorū precibus exorat, noluit medicorū rēpublicā tāta carere utilitate. Igitur Iuntarum beneficio habebunt studiosi ad Galeni doctrinā oēs viles aditus patefactos. Sed, cū multi Galeni libri nra ætate desiderētur, neq; in hoc ē Iuntarū industria defecit: data est, n. diligētissime opera, adiecto nō modico sumptu, amicorūq; sūdijs, ut, si qui vsquā forte laterēt, excuterētur: ac, quid hic quoq; profecerint, ipsa res indicabit: adde quā codicū castigatio cōtulerit, quāq; fuerint affecti medico insigni, et eruditissimo Augustino Gadaldino pcurate, atq; ubiq; lynceis oculis assisere, ut facile affirmare possim Galeni lectionē nunq; hæctenus tā cādidā, tāq; oibus numeris expolitā in publicū prodidisse. Quantū vero ad ordinē meū in libris Galeni legēdis attinet, quē pridē priori Iuntarū impressiōi præposuerā, quāuis, si nunc à me cōscribendus esset, magis erudite, (ut puto) cōscriberetur, forte etiā non nulla in meliorem formā redigerentur, quod ē in hac noua editione factū esset, si per oīū licuisset, quod nunquā, ne tantillū quidem mihi cōceditur, modo in publicis lectionibus, modo in cōsultationibus, inuisendisq; ægris, mō in cura familiari plus, quā credi possit, districto, nō tamen me illius utrunq; præpositi ordinis prorsus pœnitet, præcipue cū neminē hæctenus viderim, qui ediderit meliōrē, et si non nulli, qui ē inter eruditissimos habētur, omni studio tētauerint, atq; nō minus me culpāre conati fuerint, nō quidem in toto ordine, nā id ne somniare quidem possent, sed quod in librorū catalogo nō nullos omiserim: quodq; hic, aut ille potius esset præponendus, aut postponendus Galeni ē auctoritatē cōtra me obieciātes: ut in libris de medicamentorū cōpōne, quos therapeuticis præposui, oīno ex ipsa Galeni mente postponēdos. Sed in reprehensione, q̃ in catalogo quosdā libros omiserim, inepte sunt curiosi: dum, n. classes, certosq; constituebam ordines, ad materiā potius eram intentus, quā ad numerum: nā si, excepti gratia, ad classem signorū dicebā dirigendos esse libros de locis affectus, de crisi, prognostica, & hmōi, libellumq; aliquem sub hoc ordine omitebā, a scopo tamen non aberrabā: cum consiliū esset docere, qui libri in quā classem essent redigēdis, & non emmerare. Quod vero præposuerim, aut contra postposuerim, quos alij, vel postponendos, vel præponendos censēbant, hāc varietatem pariunt varij concipiendi ordinis intellectus: quibus ego distinctē responderem, si distinctē calumniæ præponerentur: nam, quantum ad libros de cōpōsitione medicamentorum attinet, dicimus in illis plurima doceri, quæ ad artem componendi in vniuersum spectant, non referendo compositionem ad aliquā determinatā ægritudinem: & contra, plurima etiam tradi ad certos morbos relata: atque ita, cum hi libri præponuntur, intentionem haberi ad ea, quæ in vniuersum docentur: cum postponuntur, intēdi ad ea, quæ certas respiciunt ægritudines: sine igitur multo dispendio therapeuticis præponi, aut postponi posse. Sed, cum videam epistolā, quā breuissimā ob temporis angustiam cogitaueram, in nimiam excrescere longitudinem, hic finem scribēdi faciam.

INDEX

LIBRORVM OMNIVM GALENI QVI IN HIS VOLVMINIBVS CONTINENTVR.

ISAGOGICI LIBRI

GALENI Oratio Suasoria ad Artes, à Ludouico Belisario medico Mutinensi latinitate donata.	folio. 2	1. C. fol. 1
Siquis Optimus Medicus est, eundem esse Philosophum liber, eodem interprete.	6	1. C. f. 8
De Sophismatis in Verbo contingentibus liber, ab Horatio Limano translatus.	7	1. C. 22
An Qualitates Incorporeæ sint, eodem interprete, nunc accurate recognitus.	8	
De Propriis Libris, ab Ioanne Fichardo Francofordiano aliàs latinitate donatus, & nuperime ab Augustino Gadaldino plurimis in locis ad veterum græcorum exemplarium fidem emendatus.	10	4. C. 361
De Ordine Librorum suorum, ab Ioanne Fichardo latinus olim factus, nunc autem aliquot in locis ab Augustino Gadaldino expurgatus.	14	4. C. 368
De Sectis ad eos, qui introducuntur, à Ludouico Belisario in latinum sermonem conuersus, & cum græcis codicibus accurate, nunc collatus.	15	1. C. f. 10
De Optima Secta liber, Iunio Paulo Crasso Patauino interprete, ex quarta eiusdem recognitione.	19	1. C. f. 16
De Optimo Docendi genere, ~~Bartholomæo Syluano~~ interprete, aliquot in locis emendatus.	30	
De Subfiguratione Empirica, incerto interprete.	31	
Fragmentum quoddam exiguum, quod Galeno ascribitur, cuius titulus est, Sermo aduersus Empiricos medicos, Augustino Gadaldino interprete.	35	
De Constitutione Artis Medicæ liber, à Victore Trincauclio conuersus, & ab eodem recognitus.	35	1. C. f. 37
Definitiones medicæ, qui liber à Bartholomæo Syluano fuit traductus, atque ex codicum veterum collatione plurimis in locis auctus, denuo vero vetustis codicibus græcis collatis, accurate emendatus.	43	
Introductio seu Medicus. Hic liber ab Ioanne Andernaco latinus olim factus est, postea ex græci exemplaris collatione est non nullis in locis expurgatus.	50	
Quo modo morbum simulantes sint deprehendendi, Ioanne Fichardo Francofordiano interprete.	61	3. C. 388
Ars Medicinalis, Nicolao Leonicensi interprete, denuo ad græcorum veterum exemplarium fidem ab Augustino Gadaldino aliquot in locis emendata.	61	3. C. 471

PRIMÆ CLASSIS LIBRI.

GALENI De Elementis secundum Hippocratem libri duo, à Victore Trincauclio translatus, & ab eodem recognitus.	folio. 2	1. C. f. 46
De Téperamētis libri tres, Thoma Linacro Anglo interprete, multis in locis emendati.	10	1. C. f. 59
In Primum Hippocratis librum de Natura humana commentarius, à Victore Trincauclio translatus, & ab eodem recognitus.	25	5. C. fol. 101
De Atra bile liber, Bartholomæo Syluano Salonensi interprete, recognitus.	34	3. C. 357
De Optima corporis constitutione libellus, Ferdinando Balamio Siculo interprete, denuo ad fidem codicum græcorum emendatus.	37	1. C. fol. 27

De Bona

De Bona habitudine libellus, Ferdinando Balamio interprete, emendatus.	39	1. C. 21.
De Ossibus liber, Ferdinando Balamio interprete, quàm pluribus in locis ab Augustino Gadaldino expurgatus.	39	
De Musculorum dissectione liber, ab Augustino Gadaldino versus, & ab eodem exquifite recognitus. Græce desideratur.	44	
De Neruorum dissectione liber, ab eodem Augustino Gadaldino translatus, & nunc recognitus. mutilus græce legitur.	53	1. C. 209
De Venarum, Arteriarum q; dissectione liber, ab Antonio Forrolo Ioscriensi latinitate donatus, & post Andree Vesalij Bruxellensis castigationes, plerisque in locis ab Augustino Gadaldino ad exemplarium græcorum fidem emendatus.	55	1. C. 297
An Sanguis in arteriis natura contineatur liber, à Iulio Martiano Rota conuersus, & ab eodem recognitus.	60	1. C. 221
De Anatomicis administrationibus libri nouè, ab Ioanne Andernaco olim latinitate donati, & post diligentissimas Andree Vesalij Bruxellensis, & aliorum quoque castigationes, ad græcorum exemplarium fidem aliquot in locis denuo expurgati.	63	1. C. 119
De Vocalium instrumentorum dissectione fragmentum, ab Augustino Gadaldino translatus. Græce desideratur in impressis codicibus.	106	
De Vuluæ dissectione liber, ab Ioanne Bernardo Feliciano translatus.	108	1. C. 210
De Instro odoratus liber, Ludouico Belisario medico Mutinensi interprete, recognitus.	110	1. C. 206
De Viu partium libri XVII, Nicolao Rhegino Calabro interprete, nunc ab Augustino Gadaldino plerisque in locis, mendis expurgati.	113	1. C. 367
De Vtilitate respirationis liber, ~~Iulio Martiano~~ medico interprete, nunc recognitus.	223	3. C. 159
De Causis respirationis libellus, ex duobus fortasse, quos Galenus cōposuit, excerptus. eodem ~~Iulio Martiano~~ interprete.	226	3. C. 165
De Vsu Pulsuum, Thoma Linacro interprete.	227	3. C. 154
De Substantia Facultatuum naturalium fragmentum, Bartholomæo Syluano interprete.	230	
Breuis Denotatio dogmatum Hippocratis ex sermone XCIX Ioannis Stobæi, ~~Iulio Martiano~~ Tigurino medico interprete.	231	
De Hippocratis, & Platonis decretis libri nouè, Ioanne Bernardo Feliciano interprete, nunc demum ab Alexandro Iustiniano Chio medico ad vetustorum exemplarium græcorum fidem accuratissime castigati.	231	1. C. 253
Fragmentum ex quatuor commentariis, quos Galenus inscripserat, De iis quæ medicidicta sunt in Platonis Timæo, ab Augustino Gadaldino translatus. Græce in impressis codicibus desideratur.	286	
De Naturalibus facultatibus libri tres, Thoma Linacro interprete, aliquibus in locis expurgati.	290	1. C. 277
De Motu Musculorum libri duo, Nicolao Leoniceno interprete, nunc recogniti.	308	1. C. 553
De Motu Thoracis, & Pulmonis, fragmentum fortasse eorum trium librorum, quos Gal. de hac re cōposuit: quod ex antiqua tantum translatione legitur: nā græce nō habetur.	316	
Quod animi mores corporis tēperaturā sequantur, liber à Iunio Paulo Crasso Patauino interpretatus, & ab eodem antiquorum exemplarium ope diligentissime recognitus.	317	1. C. 394
De Fœtuum formatione liber, Ioanne Bernardo Feliciano interprete, ex antiquissimi exemplaris collatione emendatus.	322	1. C. 213
An Omnes particulæ animalis, quod in vtero est, fiant simul, Nicolao Rhegino interprete. Græcum exemplar non habetur.	326	
An Aīal sit id, qd in vtero ē, Horatio Limano interprete, nūc plerisq; i locis expurgat.	326	
De Semine libri duo, ab Ioanne Bernardo Feliciano interpretati, & nunc ex veterum exemplarium collatione recogniti.	328	1. C. 220
De Septimestri partu, eodem Ioanne Bernardo interprete.	340	

SECUNDA CLASSIS LIBRI.

HIPPOCRATIS De Aere, Aquis, & Locis liber, ~~Iuno Cornario~~ interprete, nunc primum ad antiquissimi exemplaris fidem pluribus in locis ab Augustino Gadaldino emendatus. In quo alia etiam libri dispositio, partim ex eodem vetusto codice græco, partim ex coniectura, indicatur.	folio. 2	
GALENI De Alimentorum Facultatibus libri tres, Martino Gregorio interprete, ad exemplarium græcorum fidem ab Augustino Gadaldino, non paucis in locis ad exemplarium Græcorum veritatem, expurgati.	7	4. C. 303
De Succorum Bonitate, & Vitio liber, à Iulio Alexandrino medico Tridentino olim translatus, et diligenter nunc recognitus.	33	4. C. 351
In librum de Salubri Dieta commentarius, Hermano Cruferio Campensi interprete, nuper recognitus.	39	
De Attenuante Dieta liber, Martino Gregorio interprete.	43	
De Præstana liber, ab Hieronymo Donzellino in latinum versus.	46	2. C. 489
De Paruæ Pilæ Exercitio liber, Valerio Centannio Vicentino interprete recognitus.	48	4. C. 301
De Cognoscendis, curandis q; animi morbis, quas perturbationes latini appellant liber, Bernardino Donato Veronensi interprete.	50	1. C. 352
De Cuiusq; animi peccatorum notitia, atque medela libellus, à Iunio Paulo Crasso Patauino & translatus, & ab eo diligenter etiam recognitus.	56	
De Consuetudine liber, ab Augustino Gadaldino ad verbum ferè latine expressus.	60	
De Sanitate Tuenda libri sex, Thoma Linacro Anglo interprete, ad antiquorum exemplarium Græcorum fidem aliquot in locis ab Augustino Gadaldino emendati.	62	4. C. 220
Ars Tuendæ Sanitatis, num ad medicinale artē spectet, an ad exercitatoriā, ad Thraſybulū liber, à Iunio Paulo Crasso Patauino & cōuersus: & diligētissime nūc recognitus.	101	4. C. 281

TERTIÆ CLASSIS LIBRI.

GALENI De Differentiis, & Causis Morborum, Symptomatum q; libri sex: quorum duo priores à Nicolao Leoniceno, quatuor posteriores à Thoma Linacro olim sunt versi, & nunc denuo ab Augustino Gadaldino, ad græcorum exemplarium fidem aliquot in locis emendati.	folio. 2	3. C. 199. 3. C. 208 3. C. 212 3. C. 218
De Differentiis Febriliū libri duo, Nicolao Leoniceno interprete, accuratius emendati.	30	3. C. 220
De Inæquali Intemperie liber, Thoma Linacro interprete.	43	
De Marasmo, seu Marcore liber, Augustino Gadaldino interprete.	45	373
De Comate ex Hippocratis sententia libellus ab Augustino Gadaldino translatus, & multis in locis emendatus.	48	
De Palpitatione, Tremore, Rigore, & Conuulsione liber, Ioāne Guinterio Andernaco interprete, denuo aliquot in locis castigatus.	51	3. C. 264
De Difficultate Respirationis libri tres, ~~Iuno Cornario~~ interprete, ab Augustino Gadaldino aliquot in locis expurgati.	56	3. C. 166
De Plenitudine liber Victore Trincauelli interprete.	76	3. C. 242
De Tumoribus præter Naturam liber, ab Horatio Limano conuersus.	82	3. C. 373
De Morborum Temporibus liber, Ioanne Andernaco interprete, denuo aliquibus in locis emendatus.	85	3. C. 379
De Totius Morbi Temporibus liber, eodem interprete, aliquot in locis correctus.	86	3. C. 385
De Typis liber, ab Augustino Gadaldino antiquorum exemplarium græcorum, & veteris translationis ope, translatus.	90	3. C. 470
Ad eos, qui de Typis scripserūt, vel de Circuitib ⁹ liber, Victore Trincauelli interprete.	91	3. C. 467
De Causis Procataceticis liber, Nicolao Rhegio Calabro interprete. græce desideratur.	95	
In		

In Primū Hippocratis de Morbis Vulgaribus librū Cōmētarij tres, Hermāno Cruferio
Campenſi interprete, pluribus in locis ab Auguſtino Gadaldino nuper emendati. 100
In Tertium Hippocratis librum de Morbis Vulgaribus Commentarij tres, eodem Cru-
ferio interprete, non paucis in locis ab Auguſtino Gadaldino expurgati. 127
In Sextum Hippocratis librum de Morbis Vulgaribus, Commentarij ſex, Iun. Paulo
Cratſio Patauino interprete, ex quarta interpretis recognitione. 152

QVARTÆ CLASSIS LIBRI.

GALENI de Locis affectis Libri ſex, Gulielmo Copo Baſilienſi interprete. folio. 2 3. C. 248
De Pulſibus ad Tirones Liber, Hermannō Cruferio Campenſi interprete. 43 3. C. 31
De Differentiis pulſuum Libri quatuor, eodem interprete. 46 3. C. 7
De Dignotione pulſuum Libri quatuor, eodem interprete. 70 3. C. 52
De Cauſis pulſuum Libri quatuor, eodem interprete. 86 3. C. 84
De Præcognitione ex pulſibus, eodem interprete. 104 3. C. 117
SYNOPSIS Librorum ſuorum Sexdecim, de Pulſibus, cuius ipſe meminit in fine
Artis medicinalis, & in libro de Propriis libris Capite quinto: nuperrime ab Augu-
ſtino Gadaldino, translata græce impreſſa non habetur. cxxij.
De Vrinis liber, Iosepho Struthio Polono interprete. 122
De Criſibus libri tres, Nicolao Leoniceno Vicentino interprete. 125 3. C. 389
De Diebus decretoriis libri tres, Ioanne Andernaco interprete. 145 3. C. 423
In primū Protheticoꝝ librū cōmētarij tres, Ioanne Vaſco Meldenſi interprete. 160
In Prognostica Hippocratis commentarij tres, Laurentio Laurentiano Florentino in-
terprete. 189
De Præſagiis ex inſomniis ſumendis Libellus, Auguſtino Gadaldino interprete. 213 3. C. 463
De Præcognitione liber Iul. Martiano Rota interprete. 213 3. C. 451

*Totam hanc Claſſem quàmplurimis in locis denuo expurgauit Auguſtinus Gadal-
dinus, adhibitis etiam multis emendatiſſimis codicibus græcis manuſcriptis.*

QVINTÆ CLASSIS LIBRI.

GALENI De Simplicium medicamentorum Facultatibus libri vndecim, Theodo-
rico Gerardo Gaudano interprete, denuo ab Auguſtino Gadaldino ad veterum græ-
corum exemplarium fidem non paucis in locis repurgati. folio. 2 2. C. 45
De Subſtitutis medicinis liber, Iul. Martiano Rota interprete. 84
De Purgantium Medicamentorum Facultate, eodem interprete. 86 2. C. 484
Quos purgare conueniat, quibus Medicamentis, & quo Tempore, eodem interprete. 88 2. C. 487
De Theriaca ad Piſonem liber, eodem interprete. 89 2. C. 456
De Uſu Theriacæ ad Pamphilianum liber, eodem interprete. 98 2. C. 469
De Antidotis libri duo, eodem interprete. 99 2. C. 423

Omnes hos ſex libros, idem Iul. Martianus Rota accuratius denuo ante obitum recognouit.

De Compositione Medicamentorum ſecundum Locos libri decem, ~~Iun. Paulo~~
medico interprete, rursus poſt Nicolai Machelli medici Mutinenſis recognitionem,
aliquot in locis emendati. 121 2. C. 150
De Compositione Medicamentorum per Genera libri ſeptem, Ioanne Andernaco in-
terprete, denuo ab Auguſtino Gadaldino non nullis in locis ad græcorum veterum
exemplarium fidem emendati. 209 2. C. 312
De Ponderibus, & Meſuris Galeno aſcriptus liber, Auguſtino Gadaldino interprete. 235

Sextæ

SEXTÆ CLASSIS LIBRI.

- GALENI De Hirudinibus, Reuulsione, Cucurbitula, cutis Concisione, siue Scarificatione, Ferdinando Balamio Siculo interprete. folio. 2 4 C 27
- ORIBASII De Cucurbitulis, Scarificatione, Hirudinibus, Deriuatione, & Reuulsione sermo ex septimo, & octauo Medicinalium collectionum ad Iulianum Imperatorem libro, Augustino Gadaldino Mutinensi interprete. 3
- De Venæ sectione aduersus Erasistratū liber, Iosepho Tecladro Cracouiensi interprete. 5 4 C 7
- De Venæ sectione aduersus Erasistratōs, qui Romæ degebant, eodem Iosepho Tecladro interprete. 9
- De Curandi ratione per sanguinis missionem liber, Theodorico Gaudano interprete. 19 4 C 17

Hos libros omnes multis in locis emendauit Augustinus Gadaldinus ad vetustissimorum exemplarium græcorum veritatem.

SEPTIMÆ CLASSIS LIBRI.

- GALENI De Medendi Methodo libri xiiij, Thoma Linacro interprete, denuo ab Augustino Gadaldino nō nullis ī locis ad græcorū exēplariū fidē nuper emēdari. fol. 2 4 C 34
- De Arte Curatiua ad Glauconem libri duo, Nicolao Leoniceno interprete: ab Augustino Gadaldino ad fidem antiquorum græcorum codicum aliquot in locis castigati. 4 C 197
- Post hunc librum collocari debuerat libellus, cui titulus est, Quos, & Quando, & Quibus medicamentis purgare conueniat. qui est in Quinta Classe, pagina lxxxviii. qui liber est cap. xxiiij. libri septimi Oribasi ad Iulianum Imperatorem.*
- In librum Hippocratis de Viētus ratione in morbis acutis commentarij quatuor, Ioanne Vassio Meldensi interprete, ab Augustino Gadaldino plerisq; in locis ad græcam veritatem emendati. 108
- DE DIÆTA Hippocratis in morbis acutis, nunc primum ab Augustino Gadaldino translatus. Hic liber in tribus, quos habuimus codicibus græcis manuscriptis, (neq; enim adhuc impressus græce est) admodum corruptus legitur: ita vt quandoq; vel nullo modo, vel vix sensus elici possit. Eius autem mentio fit (si tamen is ille est) à Galeno in libro de proprijs libris quarto, & sexto capite. cliij
- De Remedijs paratu facilibus liber, ab Huberto Barlando Philiatro olim translatus, & multis in locis postea emendatus. 153 2 C 472
- De Remedijs paratu facilibus ad Solonem, Spurius, à Iun. Paulo Crasso conuersus, & nuperime ab eodem recognitus. 161
- Liber tertius de Remedijs paratu facilibus, Spurius, Iun. Crasso īterprete, recognitus. 169
- Documentum de Puero Epileptico, Nicolao Leonico Thomæo interprete. 175 4 C 28
- In Librum secundum de Natura humana, Victore Trincauellio interprete. 181
- De Incatatione, Adiuratione, & Suspensione liber, Gal. falso ascrip^o. græce nō habetur. 181
- De Oculis, Spurius, Demetrio Græco interprete, à variis mendis expurgatus. græcum exemplar desideratur. 182
- De Renum affectuum dignotione, atque medela, Christophoro Heyl interprete, Spurius recognitus. 191
- In librum Hippocratis, de Officina medici, seu de iis, quæ in medicatrina fiunt, cōmentarij tres, Vido Vidio Florentino interprete. 197
- In librum Hippocratis de Fracturis commentarij tres, eodem interprete. 223
- In librum Hippocratis de Articulis commentarij quatuor, eodem interprete. 251
- De Fasciis, eodem interprete. 293
- Oribasius de Laqueis ex Heracle, eodem interprete. 306
- Oribasius ex Heliodoro de Machinamentis, eodem interprete. 309

Hos sex libros, quos Vidiū olim conuerterat, nunc idem etiam diligenter recognouit.

Extra

EXTRA ORDINEM CLASSIVM LIBRI.

GALENI Commentarij septem in Aphorismos Hippocratis, Nicolao Leonicensi Vicentino interprete, post castigationē, ex plurimū antiquorū codicū collatione à Iul. Martiano Rota, & Augustino Gadaldino factā: nuperrime etiā aliquot in locis ab eodē Augustino Gadaldino expurgati. fo. 2
 Aduersus Lycum, quod nihil in eo aphorismo Hippocrates peccarit, cuius initium est, Qui crescunt plurimum habent caloris innati, liber, Iulio Alexandrino medico Tridentino interprete, ex postrema interpretis recognitione ad veterum exemplarium græcorum fidem. 61
 Contra ea, quæ à Iuliano in Hippocratis aphorismos dicta sunt liber, Iulio Alexandrino interprete, ex postrema interpretis recognitione. 66
 Linguarum, hoc est obsoletarum vocum Hippocratis, explanatio, Mario Nizolio Brixellenfi interprete, multis in locis ab Augustino Gadaldino nunc emendata. 71

SPVRII LIBRI.

De Historia philosophica liber, à Iulio Martiano Rota latinitate donatus. folio. 2
 Prognostica de infirmorum decubitu ex mathematica sciētia, à IACOBO MARISCOTO Medico Florentino translatus, & quamplurimis locis ad antiquorum græcorum codicū fidē emendatus. 12
 De Partibus artis medicæ liber ex veteri Nicolai Rhegini Calabri translatione restitutus. 16
 De Dynamidiis liber sine principio. 18
 Alter liber de Dynamidiis, magna ex parte ex Actio desumptus. 19
 De Spermate liber. 36
 De Natura, & ordine cuiuslibet corporis. 41
 De Anatomia parua. 42
 De Anatomia viuorum. 43
 De Anatomia oculorum, Nicolao Rhegino Calabro interprete. 57
 De Compagine membrorum, siue de natura humana. 58
 De Virtutibus nostrum corpus dispensantibus, ex Galeni libris. 60
 De Voce, & anhelitu. 60
 De Vilitate respirationis. 62
 Compendium pulsum. 65
 De Motibus manifestis, & obscuris liber, quem Ioannitius de Græca lingua in Arabicam transtulit, Marcus autem Toletanus de arabica in latinam. 66
 De Dissolutione continua. 71
 De Aquis ex Galeno, & aliis præstātissimis medicis, capita sex Oribasii, Augustino Gadaldino interprete. Hic libellus in prioribus editionibus De bonitate aquæ inscriptus, mutilus legebatur. 75
 De Vinis ex Galeno, caput sextum libri quinti Collectionū medicinalium Oribasii ad Iulianum Imperatorem, Augustino Gadaldino interprete. 76
 Prasagium experientia confirmatum, Georgio Valla interprete. 77
 De Urinæ significatione ex Hippocrate, eodem Georgio interprete. 78
 De Simplicibus medicamentis ad Paternianum. 79
 De Virtute Centauræ, Nicolao Rhegino Calabro interprete. 92
 De Catharticis. 94
 De Gynæceis, id est passionibus mulierum, Nicolao Rhegino Calabro interprete. 95
 Liber Secretorum ad Monteum. 96
 De Medicinis expertis liber, cui titulus est, Medicinalis experimentatio. 103
 De Melancholia ex Galeno, Rufo, & Posidonio caput nonum libri sexti Actij, Iul. Martiano Rota interprete. 109
 De Cura Icteri liber. 110
 De Cura Lapidis liber. 111
 Quæsitain Hippocratem. 113
 De HVMORIBVS, Augustino Gadaldino interprete.
 De PLANTIS translatus Marfilæ per Dominum Grumerum Iudicem de Placentia, & per magistrum Abraham medicum de Arabico in latinum, & est De medicinis occultis, quas noluit propagare, nec consignare in libris suis aliis, quæ sunt experimentatæ, & probatæ.

Siquid superesse videbitur in antiquis translationibus, quod in hisce nouis non reperitur: id titulorum diuersitate contingere scias, non quia præmissum aliquid sit. Nihil est enim in vetustis illis codicibus, quod in hisce nouis non contineatur: nam aut idem sunt, verum alio nomine insigniti, aut compendia, aut partes, aut fragmenta. Exempla aliquorum subiicientur. Opus, quod illic Myanir appellatur, idem est, actid, quod hic De compositione medicamentorum secundum loca inscribitur. Libri item de iuuamentis membrorum, compendium sunt librorum De vsu partium. Libellus de præsagitura, finis est libri De constitutione medicinae. Et qui De commoditatibus theriacæ inscriptionem habet, fragmentum est libri De theriaca ad Pisonem.